

POSTANOWIENIE

Dnia 3 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa Z.S. i M.W.
przeciwko A. [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
o zapłatę ryczałtu za nocleg,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 listopada 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt X Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwoty po 1350
(jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 marca 2020 r., sygn. akt X Pa (...), X Pz (...) Sąd Okręgowy w K. w wyniku apelacji powodów Z.S. i M.W. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w S. z 12 stycznia 2017 r., sygn. akt V P (...) w ten sposób, że zasądził na rzecz powodów kwoty szczegółowo wskazane w treści sentencji wyroku, a także rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Powód M.W. domagał się od pozwanego A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwoty 44.096 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem ryczałtów za noclegi w poza granicami kraju okresie od stycznia 2011 r. do grudnia

2011 r. i od 10 marca 2012 r. do sierpnia 2012 r. włącznie oraz zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Powód Z.S. wniósł o zasądzenie od pozwanego A. Sp. z o.o. z siedzibą w S. kwoty 44.928 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem ryczałtów za noclegi poza granicami kraju za okres od czerwca 2010 r. do listopada 2011 r. włącznie.

Pismem z 5 listopada 2015 r. powód M.W. zmodyfikował żądanie swojego pozwu wnosząc o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 46.372,12 złotych wraz z ustawowymi odsetkami, zaś powód Z.S. wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 46.372,12 złotych wraz z ustawowymi odsetkami.

W uzasadnieniu żądań powodowie podali, że w okresie objętym żądaniem pozwu zatrudnieni byli u pozwanego na stanowisku kierowcy w transporcie międzynarodowym w pełnym wymiarze czasu pracy. Uzasadniając żądanie kwoty głównej powodowie wskazali, że jest to kwota uwzględniająca średnią liczbę odbieranych przez niego co miesiąc noclegów (24) oraz średnią wysokość ryczałtu za nocleg określoną stosownymi rozporządzeniami.

Pismem z 12 grudnia 2016 r. pełnomocnik powodów M.W. i Z.S. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r. w sprawie o sygn. akt K 11/15, podtrzymał powództwo, wskazując, że „precyzuje żądanie pozwu, o tyle, że żądanej dotychczas kwoty dochodzi ewentualnie z tytułu niezapewnienia powodom odpowiedniego miejsca do spania w kabinie pojazdu i niezapewnienia wyboru, czy dzienne okresy odpoczynku odebrać ma w kabinie pojazdu”.

Pozwana A. sp. z o.o. z siedzibą w B. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc że kwestionuje w całości żądanie powodów, zarówno co do zasady jak i wysokości, jako że pozwany zapewnił powodom bezpłatny nocleg poza granicami kraju.

Pozwana podkreśliła również, iż wybór miejsca noclegu należał wyłącznie do kierowcy. To nikt inny tylko sam kierowca decydował czy wykorzysta nocleg w hotelu czy w kabinie samochodu, a nadto decydował o miejscu postoju (np. rodzaju i lokalizacji parkingu) prowadzonego przez niego ciągnika i tym samym odległości dzielącej go od np. węzła sanitarnego, jak i jego dogodności dla kierowcy.

Wyrokiem z 12 stycznia 2017 r., sygn. akt V P (...) Sąd Rejonowy w Sosnowcu oddalił powództwo Z.S. i M.W., zasądził od powoda Z.S. i M.W. na rzecz pozwanej A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. po 1800 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w pozostałym zakresie odstępując od obciążania powodów Z.S. i M.W. kosztami procesu.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyli apelacją powodowie, zarzucając mu naruszenie art. 77⁵ § 2 i 5 k.p. w zw. z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 z późn. zm.) oraz art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji zmienił zaskarżony wyrok, uznając apelację za uzasadnioną.

Wskazał on, powołując się przy tym obszernie na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpoczynku nocnego w kabinie samochodu ciężarowego podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (por. uchwała Sądu Najwyższego z 7 października 2014 r., I PZP 3/14, OSNP 2015 nr 4, poz. 47).

Nie można pominąć, że pojęcie zwrotu kosztów podróży obejmuje: diety, zwrot kosztów przejazdów i dojazdów, noclegów i innych wydatków, określonych przez pracodawcę odpowiednio do uzasadnionych potrzeb. Stąd użyte przez ustawodawcę w art. 77⁵ § 3 k.p. sformułowanie „na pokrycie kosztów podróży” ma szeroki kontekst i obejmuje wszelkie koszty (należności), których rekompensatę może oczekiwać pracownik. Podstawowym kosztem, związanym z podróżą służbową, jest koszt noclegu. Formuła § 9 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r. opierała się na zasadzie zwrotu kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem w

wysokości limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. Zaniechanie przedłożenia rachunku nie oznacza braku kosztów noclegu po stronie pracownika, a nocleg w kabinie pojazdu nie może być uznany za zapewnienie bezpłatnego noclegu. Brak rachunku za nocleg oznacza, że pracownikowi przysługuje ryczałt.

W konsekwencji, uznając, że pozwany nie wypłacił powodowi ryczałtów za noclegi, Sąd drugiej instancji zasądził na rzecz powodów kwoty wyszczególnione w sentencji wyroku.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną strona pozwana w części, co do punktów 1, 2, 5, 8, 9.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) k.p.c.

Wskazano, że w prawie występuje istotne zagadnienie prawne, które zawiera się w następujących pytaniach:

1. Czy po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r. wydanego w sprawie K 11/15 dopuszczalne jest stosowanie art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. i § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2002 r., jak i § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2013 r. jako podstawy prawnej uzasadniającej roszczenie kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym o ryczałty za noclegi poza granicami Polski w sytuacji, gdy:

- Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2002 r. (również w związku § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2013 r.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP,

- wskazane przepisy nie uwzględniają specyfiki wykonywania zawodu kierowcy w transporcie międzynarodowym,

- w sytuacji, gdy powoduje to w dalszym ciągu stosowanie trzystopniowego odesłania kaskadowego (począwszy od art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców, przez § 3 i § 5 oraz § 2 art. 77⁵ k.p., dochodząc ostatecznie do przepisów

rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2002 r. i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2013 r.), pomimo tego, że stosowanie kaskadowych odesłań nie jest dopuszczalne przez obowiązujące zasady techniki prawodawczej i że tego typu konstrukcja została uznana za niekonstytucyjną w wyroku Trybunału Konstytucyjnego?

2. Czy po wyroku Trybunału Konstytucyjnego dopuszczalne jest zasądzenie na rzecz pracowników-kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym jakichkolwiek kwot tytułem ryczałtów za noclegi poza granicami Polski (a nie tytułem zwrotu poniesionych przez pracownika kosztów noclegu) w sytuacji, gdy pracownik ten faktycznie nie poniósł żadnych kosztów noclegu, a co więcej zarówno okoliczność rzeczywistego poniesienia kosztu ani jego wysokość w ogóle nie była przedmiotem postępowania dowodowego w sprawie, zaś podstawa prawna do zasądzenia ryczałtów za noclegi odpadła wskutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego?

3. Czy dopuszczalne jest różnicowanie sytuacji „prywatnych” pracodawców w zakresie wysokości należnego kierowcom wykonującym przewozy w transporcie międzynarodowym ryczałtu za noclegi poza granicami Polski należności w zależności od tego, czy pracodawca uregulował zasady zwrotu kosztów noclegu w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę w ten sposób, że:

- u pracodawcy „prywatnego” ryczałt za nocleg w transporcie międzynarodowym może być w układzie zbiorowym pracy, regulaminie lub umowie o pracę ustalony na niższym poziomie niż w rozporządzeniu dotyczącym sfery budżetowej i wówczas przy ustalaniu „godziwości” ryczałtu dopuszcza się możliwość uwzględnienia warunków nocowania w kabinie konkretnego samochodu o określonym standardzie wypoczyniania i nocowania (na zasadzie im wyższy standard pomieszczenia socjalno-noclegowego tym niższa wysokość należności), np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2017 r., III PK 6/17,

- ale gdy pracodawca „prywatny” nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę, to w takiej sytuacji jest zobowiązany do zapłaty pracownikowi ryczałtu za nocleg co najmniej na warunkach i w wysokości określonej w

rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2002 r. czy też rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2013 r., a zatem przewidzianym dla pracowników sfery budżetowej, co skutkuje nierównym traktowaniem pracodawców „prywatnych”?

4. Czy w sytuacji, gdy sąd przyjmie, że pracodawca „prywatny” nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę w zakresie zwrotu kosztów noclegu, możliwe jest przy rozstrzyganiu sprawy o zapłatę ryczałtów za noclegi poza granicami Polski zasądzenie ryczałtu za noclegi w wysokości poniżej stawek wynikających z rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotyczących sfery budżetowej, a jeśli tak, to jakie wówczas winny być brane pod uwagę zapewnione przez pracodawcę warunki noclegów, z których pracownicy bezpłatnie korzystali (np. w bazach, czy też w kabinach wysokich typu sypialnego, a nie w kabinach krótkich dziennych), wartość tego świadczenia, fakt wypłacania wysokiej diety ok. 40 EUR (a nie diety krajowej na poziomie 23 zł czy 30 zł) na podstawie regulaminu wynagradzania?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o:

- 1) wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
- 2) oddalenie skargi kasacyjnej w przypadku jej przyjęcia do rozpoznania;
- 3) zasądzenie w obu przypadkach od pozwanej na rzecz powodów kosztów zastępstwa w postępowaniu ze skargi kasacyjnej wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Przedstawione przez skarżącą zagadnienia zostały już jednoznacznie rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zagadnienie skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15, rozstrzygnęła ostatecznie, podjęta w związku z powstałą w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżnością stanowisk w tym zakresie, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 października 2017 r., III PZP 2/17 (LEX nr 2379708), w której uznano, że ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (art. 77⁵ § 3 k.p.) poniżej 25% limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia z 2002 r. oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia z 2013 r. W motywach tej uchwały Sąd Najwyższy w powiększonym składzie potwierdził równocześnie pogląd, zgodnie z którym pozbawienie mocy prawnej art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców spowodowało jedynie przewartościowanie sytuacji prawnej, nie jest jednak równoznaczne z pozbawieniem kierowców transportu międzynarodowego (mających status pracowników) należności z tytułu podróży służbowej. Przepisy art. 2 pkt 7 i art. 4 ustawy o czasie kierowców oraz art. 5 i art. 77⁵ k.p. nie zostały bowiem wyrugowane z porządku prawnego. Przepis art. 2 ust. 7 zawiera definicję podróży służbowej kierowcy, modyfikując - na potrzeby wybranej grupy zawodowej - kształt podróży służbowej zdefiniowanej w art. 77⁵ § 1 k.p. Z kolei w art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców przewidziano, że w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu pracy. Ten ostatni przepis stanowi odzwierciedlenie wyrażonej w art. 5 k.p. zasady, że przepisy szczególne dotyczące określonej kategorii pracowników mogą określać ich stosunek pracy odmiennie. W

konsekwencji, po wyroku Trybunału Konstytucyjnego do pracowników-kierowców w transporcie międzynarodowym znajdują zastosowanie reguły rozliczenia podróży służbowej przewidziane w art. 77⁵ k.p., a co za tym idzie, w rozporządzeniach wykonawczych z 2002 r. i 2013 r. Zastosowanie tego przepisu wynika bowiem z art. 5 k.p. i jego odpowiednika - art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców.

Równocześnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 26 października 2017 r., III PZP 2/17, podzielił dotychczasowy pogląd wyrażony w uchwale składu siedmiu sędziów z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 164) oraz w uchwale z 7 października 2014 r., I PZP 3/14 (OSNP 2015 nr 4, poz. 47), w których zgodnie przyjęto, że zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. (odpowiednio - § 16 ust. 4 rozporządzenia z 2013 r.) oraz że art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 dotyczy możliwości wykorzystania przez kierowcę z dziennego (także tygodniowego skróconego, ale już nie tygodniowego regularnego) odpoczynku w pojeździe (w kabinie samochodu), jeżeli dokona on takiego wyboru, pod warunkiem, że pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i znajduje się na postoju. Przepisy powołanego rozporządzenia nie dotyczą natomiast uprawnień w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę w celu wykonywania pracy (podróży służbowych), nie mogą więc służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg. Upewnia w tym przekonaniu art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców (przewidujący, że dobowy odpoczynek kierowcy może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania). Prawo do odpoczynku zostało w tym przepisie zestawione z dobą i tygodniem pracy, a nie ze sposobem rozliczania kosztów noclegu. Znaczy to tyle, że pojęcie to należy postrzegać jako gwarancję dotyczącą czasu pracy, nie ma jednak ono nic wspólnego ze sferą kosztów pracy czy konstrukcją podróży służbowej. Ustawa o czasie pracy kierowców w żadnym zakresie nie odnosi się natomiast do rozliczania podróży służbowej pracowników-kierowców w transporcie

międzynarodowym, co oznacza, iż zastosowanie znajdują wprost reguły określone w Kodeksie pracy i rozporządzeniach wykonawczych. Sąd Najwyższy w uchwale z 26 października 2017 r., III PZP 2/17- z powołaniem się na wcześniejsze orzecznictwo - zaakcentował również, że istota ryczału jako świadczenia kompensacyjnego polega na tym, iż świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywiście poniesionych kosztów i ma na celu uproszczenie wzajemnych rozliczeń. W rezultacie, jeśli pracownik ich rzeczywiście nie poniesie, to i tak przysługuje mu ustalony ryczałt. Wynika to z założenia, że każde zatrudnienie wiąże się z kosztami dotyczącymi pracy, które w całości obciążają pracodawcę. Zatem niedopuszczalne jest przerzucanie na pracownika kosztów noclegu w podróży służbowej. To na pracodawcy spoczywa powinność zabezpieczenia odpowiednich warunków noclegowych w podróży służbowej, a obowiązek ten może zostać zrealizowany albo przez zorganizowanie odpowiednich warunków umożliwiających odpoczynek (nocny), albo przez ustanowienie ryczału w wysokości dającej możliwość zrealizowania tej potrzeby we własnym zakresie. Nie ma natomiast znaczenia okoliczność, czy pracownik faktycznie ze sposobności tej skorzysta, czy też wybierze rozwiązanie „ekonomiczne”. Sąd Najwyższy podkreślił także, że standard ten jest korzystniejszy od rozwiązania przewidzianego w art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U. UE L 2006.102.1). Znaczy to tyle, że ma pierwszeństwo przed prawem unijnym.

Sąd Najwyższy wyjaśnił również w swoim orzecznictwie, że co do zasady nie ma przeszkód, aby wszystkie należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową zostały określone w postaci jednego ryczału. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 21 lutego 2017 r., I PK 300/15 (LEX nr 2242158), a także w wyrokach z 14 lutego 2017 r., I PK 77/16, LEX nr 2258054; z dnia 8 marca 2017 r., II PK 410/15, LEX nr 2306367; z 9 marca 2017 r., I PK 309/15 oraz z 13 grudnia 2017 r., III PK 149/16, LEX nr 2435631). W wyroku z 8 marca 2017 r., II PK 410/15 poruszono przy tym jeszcze jedną istotną kwestię dotyczącą relacji

zachodzącej między art. 77⁵ § 3 k.p. i art. 77⁵ § 5 k.p. Sąd Najwyższy w wyroku tym wyszedł bowiem z założenia, że sformułowanie „na pokrycie kosztów podróży”, którym posługuje się pierwszy z przywołanych przepisów, ma szeroki kontekst i obejmuje wszystkie koszty, między innymi dietę oraz koszty noclegu. Brak regulacji, o której mowa w art. 77⁵ § 5 k.p. należy natomiast dekodować rodzajowo, to znaczy, jeśli pracodawca ureguje kwestię diet, a pomija inne koszty (noclegowe), to oznacza, że nie ma postanowień, o których mowa w art. 77⁵ § 3 k.p. Także w kolejnych orzeczeniach podzielono powyższy tok myślenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 30 marca 2017 r., II PK 16/16, LEX nr 2306363 oraz z 17 maja 2017 r., II PK 106/16, LEX nr 2306361). Wychodząc z tego punktu widzenia, podkreślano jedynie, że nie jest wykluczone objęcie wszystkich kosztów związanych z podróżą służbową jedną „zbiorczą” należnością. Interpretacja, czy spełnia ona tę funkcję należy przy tym do stron, a w ostateczności do sądu rozpoznającego sprawę (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 27 kwietnia 2017 r., I PK 90/16, LEX nr 2282387 i z 30 maja 2017 r., I PK 154/16, LEX nr 2353606).

Należy zauważyć, że powyższa argumentacja została już zaprezentowana w innych sprawach, w których skarżący również był stroną pozwaną (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2021 r., I PSK 73/21, niepubl.)

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).